

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет природничих наук

Кафедра географії та природознавства

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«НАВЧАЛЬНО-ОЗНАЙОМЛЮВАЛЬНА ПРАКТИКА В ЗАКЛАДАХ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Середня освіта (географія)»

Спеціальність А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Предметна спеціальність А4.07 Географія

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Навчально-ознайомлювальна практика в закладах середньої освіти.
Викладач (і)	доц. Ірина Закутинська
Контактний телефон	+380972272057
Е-mail викладача	iryna.zakutynska@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредитів ЄКТС, 90 год.
Консультації	щотижня

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предмет навчально-ознайомлювальної практики в закладах загальної середньої освіти полягає в ознайомленні студентів з організацією та функціонуванням школи, її навчально-виховним процесом, педагогічною документацією та методичною роботою вчителів, а також у формуванні первинних професійних навичок майбутнього педагога.

3. Мета та цілі практики

Мета практики: сформувати у студентів уявлення про структуру, функціонування та організацію навчально-виховного процесу в закладах загальної середньої освіти, ознайомити з методичною та документаційною роботою педагогів і сприяти розвитку професійних компетентностей майбутнього вчителя.

Цілі практики:

- ознайомлення з організацією роботи школи та її структурними підрозділами;
- спостереження та участь у навчально-виховному процесі, відвідування уроків і позакласних заходів;
- вивчення педагогічної документації та методичних матеріалів;
- формування первинних умінь і навичок планування та організації освітнього процесу;
- розвиток комунікативних, організаційних та професійних

компетентностей студента.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані завдання, педагогічні ситуації та практичні проблеми в професійно-педагогічній діяльності, що передбачають застосування теоретичних положень педагогіки, психології та методики навчання географії, характеризуються комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу у загальноосвітньому навчальному закладі.

Загальні компетентності

ЗК4. Здатність бути креативним, генерувати нові ідеї, творчо підходити до розв'язання практичних професійних ситуацій.

ЗК5. Здатність вільно і грамотно, усно та письмово спілкуватися державною мовою у професійній діяльності.

ЗК6. Здатність реалізовувати громадянські права й обов'язки, проявляти соціальну й громадянську активність.

ЗК12. Здатність поважати погляди представників інших культур, цінувати різноманіття та мультикультурність, враховувати гендерний чинник при взаємодії у колективі.

ЗК13. Здатність орієнтуватися в проблемах сучасного суспільно-політичного життя в Україні, дотримуватися у своїй діяльності моделей поведінки, які відповідають чинному законодавству України; слугувати зразком громадянина-патріота для учнів, батьків, колег.

ЗК14. Здатність самокритично оцінювати власну роботу, вдосконалювати та розвивати власні пізнавальні і творчі навички.

Фахові компетентності

ФК 5. Здатність майбутнього вчителя (випускника) вирішувати стандартні та проблемні професійні завдання, які виникають в освітній практиці основної і старшої школи, на основі сформованих знань про теоретичні засади побудови змісту загальної географічної освіти, спроможність обґрунтовано обирати прийоми, засоби, технології, форми організації навчання, адекватні дидактичній ситуації.

ФК 6. Здатність працювати із навчально-методичною та науково-географічною літературою, систематично підвищувати професійно-педагогічну кваліфікацію.

ФК 8. Здатність використовувати сучасні методологічні засади предметної спеціалізації, теорії та історії географічної науки для орієнтування у сучасних напрямках галузевих наукових досліджень, використання їх елементів в освітньо-професійній діяльності.

ФК 9. Здатність кваліфіковано аналізувати навчальні матеріали, добирати альтернативні підручники, атласи, посібники, які найбільше відповідають цілям і умовам навчання, розробляти навчально-методичні матеріали для проведення занять.

ФК 10. Здатність актуалізовувати та застосовувати комунікативні знання, навички, уміння, установки, здобутий досвід, а також особистісні індивідуально-психологічні якості задля успішного здійснення педагогічної комунікативної діяльності зі школярами, батьками, колегами.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Здатність застосовувати базові знання із фундаментальних природничо-математичних (вищої математики, фізики, хімії, геології) та суспільно-гуманітарних (філософії, історії, культурології) для глибшого розуміння сутності процесів та явищ у природних оболонках Землі, життєдіяльності людського суспільства.

ПРН 7. Здатність забезпечувати безпеку проведення географічних, краєзнавчих та інших досліджень у природних умовах, під час навчальної та виробничої практики, популяризувати здоровий спосіб життя.

ПРН 10. Здатність застосовувати знання професійно-орієнтованих дисциплін у практиці організації навчально-виховного процесу в основній і старшій школі.

ПРН 11. Вміти ефективно діяти, розв'язуючи стандартні та проблемні методичні задачі під час опрацювання з учнями змістових ліній, визначених Державним стандартом базової середньої освіти.

ПРН 13. Здатність застосовувати сучасні методики та освітні технології, для забезпечення якості навчально-виховного процесу в середніх загальноосвітніх навчальних закладах.

ПРН 14. Здатність до організації виховного процесу в шкільних та позашкільних закладах освіти, здійснювати педагогічний супровід соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид практики	Загальна кількість годин
Навчально-ознайомлювальна	90

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибіркового
3	A4.07 Географія	2 (2025)	нормативна

План проходження практики	
Зміст роботи	Кількість годин
Настановча конференція передбачає детальне ознайомлення студентів із метою, завданнями та	2

<p>змістом педагогічної практики, включаючи її навчальний, виховний, методичний і організаційний аспекти.</p> <p>Під час зустрічі розглядається організаційний план проходження практики: терміни її проведення, обсяг запланованої роботи, види та форми звітності, розподіл студентів за класами, призначення наставників, а також графік проведення уроків і позакласних заходів.</p> <p>Студентам пояснюють норми професійної поведінки, вимоги до ведення документації, дотримання педагогічної етики. Окрему увагу приділяють рекомендаціям щодо використання ефективних методик навчання та сучасних освітніх технологій.</p> <p>У процесі конференції обговорюються можливі труднощі, що можуть виникнути під час практики, надаються поради щодо їх подолання, студенти отримують відповіді на запитання. Наголошується на значущості педагогічної практики як важливого етапу професійного становлення майбутнього вчителя.</p>	
<p>Етап 1. Ознайомлення з базою практики та підготовчий етап</p> <p>Студенти знайомляться з організацією закладу загальної середньої освіти, відвідують школу, ознайомлюються з адміністрацією та педагогічним колективом, розподіляються та закріплюються за класами. Вивчають документацію вчителів: календарне планування, поурочні конспекти, класні журнали, план роботи вчителя, наявний дидактичний матеріал. Ознайомлюються з формами та методами взаємодії школи та сім'ї.</p>	26
<p>Етап 2. Спостереження та аналіз педагогічної діяльності</p> <p>Студенти спостерігають за навчально-виховним процесом у закріплених класах, відвідують уроки, аналізують їх, беруть участь у бесідах з адміністрацією та вчителями щодо організації навчання. Ознайомлюються з роботою вчителя-</p>	20

<p>вихователя-предметника визначають рівень сформованості вміння організувати робоче місце та ефективність використання наявних дидактичних матеріалів.</p>	
<p>Етап 3. Практична діяльність студентів та самоаналіз Студенти залучаються до проведення фрагментів уроків у закріплених класах, ведуть шкільну документацію та журнал, здійснюють самоаналіз та аналіз проведених фрагментів уроків, оцінюють доцільність використання ігор та ігрових ситуацій у навчально-виховному процесі. Завдяки цьому формується практичний досвід організації та проведення занять, а також уміння інтегрувати методичні знання в практичну діяльність.</p>	20
<p>Підсумковий етап. На завершальному етапі виробничої цільової педагогічної практики студенти узагальнюють результати своєї діяльності, аналізують виконані завдання та оцінюють, наскільки досягнуті поставлені цілі. Практиканти готують та оформлюють звітну документацію про проходження практики, у якому аналізують мету та основні завдання педагогічної діяльності в закладі загальної середньої освіти, охарактеризують основні форми і методи педагогічної роботи школи, а також оцінюють знання й уміння, необхідні фахівцю для успішної роботи з учнями. У звіті викладаються роздуми, враження та побажання щодо діяльності вчителя, а також подається власне бачення себе як майбутнього вчителя загальноосвітньої школи.</p>	10
<p>Залік є завершальним етапом навчально-ознайомлювальної практики, під час якої підводяться підсумки виконаної роботи та оцінюється рівень професійної підготовки студентів. Студенти представляють результати своєї діяльності у формі захисту звіту, демонструючи знання, вміння та навички, набуті</p>	12

під час практики.	
Загальна кількість	90

6. Система оцінювання навчальної дисципліни / виробничої цільової педагогічної практики

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Захист навчально-ознайомлювальної практики оцінюється за 100-бальною шкалою. Основною метою цього виду контролю є перевірка засвоєння студентами теоретичного матеріалу, набуття практичних педагогічних навичок та здатності ефективно застосовувати знання під час роботи в освітньому закладі. Під час захисту оцінюється вміння студента аналізувати результати педагогічних спостережень, оцінювати навчальні досягнення учнів, працювати з документацією та дидактичними матеріалами. Крім того, захист дозволяє продемонструвати рівень професійної підготовки, аналітичні та організаційні здібності, а також уміння самостійно приймати педагогічні рішення.
Вимоги до документації практики	Студент оформлює результати навчально-ознайомлювальної практики у вигляді письмового звіту та готується до його захисту. Звіт подається як у друкованому, так і в електронному вигляді та підписується і оцінюється керівником практики. Звіт має містити інформацію про виконання всіх розділів програми практики та індивідуального завдання, розділ з питань охорони праці, аналіз прослуханих уроків і проведення позакласних заходів, висновки та пропозиції щодо вдосконалення педагогічної діяльності, список використаної літератури.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання всіх умов практики та підготовка звіту з практики згідно вимог.

Підсумковий контроль	Форма контролю - залік; форма здачі – усна.
----------------------	---

7. Політика практики

Документація практики

Документація є важливим елементом педагогічної практики, що забезпечує систематичне відображення результатів навчально-виховної діяльності студентів. Вона включає в себе: календарний графік практик, щоденник практики, де фіксуються деталі проведених фрагментів уроків, виховних та позакласних заходів, а також спостереження за учнями та педагогічними процесами, конспекти уроків, виховних і позакласних заходів. Окрім цього, важливою частиною документації є звіт про проходження практики, де студент детально описує виконані завдання, проблеми, що виникали в процесі роботи, та шляхи їх вирішення. Усі матеріали мають бути правильно оформлені, відповідати вимогам педагогічної практики та мати рефлексивний характер, що дозволяє оцінити професіоналізм майбутнього вчителя.

Академічна доброчесність. Дотримання принципів академічної доброчесності є невід'ємною складовою педагогічної практики. Студенти повинні виконувати всі завдання самостійно, уникати будь-яких форм академічного шахрайства, таких як плагіат, фальсифікація даних або підробка документації. У процесі підготовки звітів, психолого-педагогічних характеристик та інших документів важливо посилатися на достовірні джерела інформації та дотримуватися встановлених вимог щодо оформлення. Академічна доброчесність також включає етичну поведінку в роботі з учнями, дотримання конфіденційності отриманих під час практики даних і повагу до педагогічного колективу школи. Високий рівень академічної доброчесності сприяє формуванню професійної відповідальності, чесності та довіри до майбутнього фахівця. Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: Наказ №529 від 27.09.2022 р. “Про внесення змін і доповнень до діючих положень університету <https://cnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/%d0%9d%d0%b0%d0%ba%d0%b0%d0%b7-%e2%84%96529-%d0%b2%d1%96%d0%b4-27.09.2022.pdf>

Наказ №530 від 27.09.2022 р “Про введення в дію нової редакції Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://cnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/%d0%9d%d0%b0%d0%ba%d0%b0%d0%b7-%e2%84%96530-%d0%b2%d1%96%d0%b4-27.09.2022.pdf>

Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://cnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Кодексу-честі-Прикарпатського-національного-університету-імені-Василя-Стефаника-1.pdf>

Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://cnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-Комісію-з-питань-етики-та-академічної-доброчесності.pdf>

Цю можливість, а також назви та програми курсів, бажано обговорити з викладачем завчасно.

Відвідування практики є обов'язковим!!! У випадку поважних причин (хвороба) практика може бути перенесена, але не пізніше поточного семестра

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Даценко О. В. Інноваційні підходи до організації науково-методичної роботи з учителями географії. URL: <http://studcon.org/innovaciyni-pidhody-do-organizaciyi-naukovometodychnoyi-roboty-zuchytelyamy-geografiyi>
2. Дмитренко К.А., Коновалова М. В., Семиволос О. П., Бекетова С. В. Звичайні форми роботи – новий підхід: розвиваємо ключові компетентності: метод. посіб. – Харків : Вид. група «Основа», 2018. – 119 с.
3. Гілецький Й. Р., Закутинська І.І. Гіпсометрія рівнинних територій України у картографічних ресурсах та підручниках з географії / Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Теорія та методика навчання природничих наук. № 8. 2025. С.17–27.
4. Йосип Гілецький, Ірина Закутинська. Формування картографічної компетентності в учнів 8-х класів НУШ за модельними начальними програмами. Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць / [ред. кол.; голов. ред. – О.М.Топузов]. – 2025. – Вип. 34.– 412 С.61-71
5. Лаврук М. М. Методика науково-педагогічних досліджень: навчально-методичний посібник / М. М. Лаврук. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. – 148 с.
6. М.М. Лаврук. Педагогічна практика (у закладах шкільної освіти): програма і методичні рекомендації/ укладач: М.М. Лаврук. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2024.– 44 с.
7. Мальчикова Д.С., Мезенцев К.В. Публічний імідж географії в контексті трансформації стандартів базової середньої освіти: досвід України і світу // Український географічний журнал, 2022 (1). URL: <https://doi.org/10.15407/ugz2022.01.053>
8. Запотоцький С. П., Зінкевич М. В., Совенко В. В., Гілецький Й. Р., Мозіль О. В. Географія: Підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти. – Тернопіль: «Астон», 2025. – 271 с. URL: <https://lms.e-school.net.ua/courses/course-v1:UIED+8thGeogr04+2024/course/>
9. Закутинська І.І. Методичні вказівки до організації та проведення виробничої цільової педагогічної практики в школі для здобувачів вищої освіти денної і заочної форм навчання спеціальності 014 «Середня освіта (Географія)». – Івано-Франківськ: Прикарпатський національний

університет імені Василя Стефаника, 2021.- 25 с.

- 10.Сливка Р.Р., Гілецький Й.Р., Закутинська І.І. Висвітлення політико-географічної проблематики у програмі середньої школи для 8-го класу. Природа і суспільство: виклики і поступ: матеріали міжнародної наукової конференції присвяченої 80-річчю географічного факультету ЧНУ ім. Ю. Федьковича (м. Чернівці, 11–13 жовтня 2024 р.) – Чернівці, 2024 : С. 317-319
11. Кейс-урок «Світовий океан – океан таємниць». URL: <http://case.edufuture.biz/m-ua-keys-ocean.html>
12. Lozynsky R., Zakutynska I. Spatial planning in the Ukraine's national higher education system: programs, approaches, problems. Transactions of the Association of European Schools of Planning, 9, 92–104. 2025. <https://doi.org/10.24306/TrAESOP.2025.09.07>

Інформаційні ресурси:

1. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи (поетапне впровадження з 2022 року). Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalniprogrami/modelni-navchalniprogrami-dlya-5-9-klasiv-novoyi-ukrayinskoyishkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku>
2. Навчальні програми 10-11 класів. Режим доступу: <https://osvita.ua/school/program/program10-11/84933/>
3. Шкільні підручники онлайн. Режим доступу: <https://pidruchnyk.com.ua>
4. Всеосвіта – національна освітня платформа з інструментами для організації дистанційного навчання, онлайн-бібліотекою методичних матеріалів та розробками для розвитку здобувачів освіти. URL: <https://vseosvita.ua>
5. Інститут модернізації змісту освіти (ІМЗО) – документи МОН, навчальні програми, підручники та навчально-методичні посібники, рекомендовані МОН. URL: <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/pereliki/>
6. Географія. Методичний портал – статті та розробки уроків з географії. URL: <http://metodportal.net/taxonomy/term/31>
7. «На Урок» – вебінари та розробки уроків з географії для вчителів. URL: <https://naurok.com.ua/post/internet-na-korist-onlayn-resursi-dlya-vivchennya-geografi>
8. Уміти – база ресурсів для підготовки до уроків, добірки відео, дидактичних матеріалів та інструментів для різних класів і предметів відповідно до чинних програм. URL: <https://umity.in.ua/resources/>
9. Geograf – матеріали з фізичної та суспільної географії України і світу, географії населення та природних ресурсів, наукові досягнення. URL: <http://www.geograf.com.ua/>

10. EduFuture 7W – освітня платформа з готовими кейс-уроками та розробкою уроків на замовлення, зокрема з географії. URL: <https://edufuture.biz/ua/>

Онлайн сервіси:

1. Google Classroom – онлайн-платформа для організації навчального процесу, створення завдань та контролю за їх виконанням. URL: <https://edu.google.com/workspace-foreducation/classroom/>

2. Learning Apps – сервіс для створення інтерактивних вправ та навчальних ігор, які можна використовувати на уроках географії. URL: <https://learningapps.org/>

3. Mozaik Education (Мозаїк) – сучасний платний цифровий ресурс для інтерактивного навчання географії, який забезпечує візуалізацію матеріалу та супровід дистанційного навчання. URL: <https://www.mozaweb.com/>, <https://ua.mozaweb.com/en/index.php>

4. Canva for Education – онлайн-сервіс для створення презентацій, інфографіки та наочних матеріалів для уроків географії. URL: <https://www.canva.com/education/>

5. Seterra Online – інтерактивні географічні вікторини та картографічні ігри для вивчення країн, міст, річок та інших географічних об'єктів. URL: <https://www.geoguessr.com/seterra/uk/vgp/3073>

Викладач: доцент Ірина Закутинська